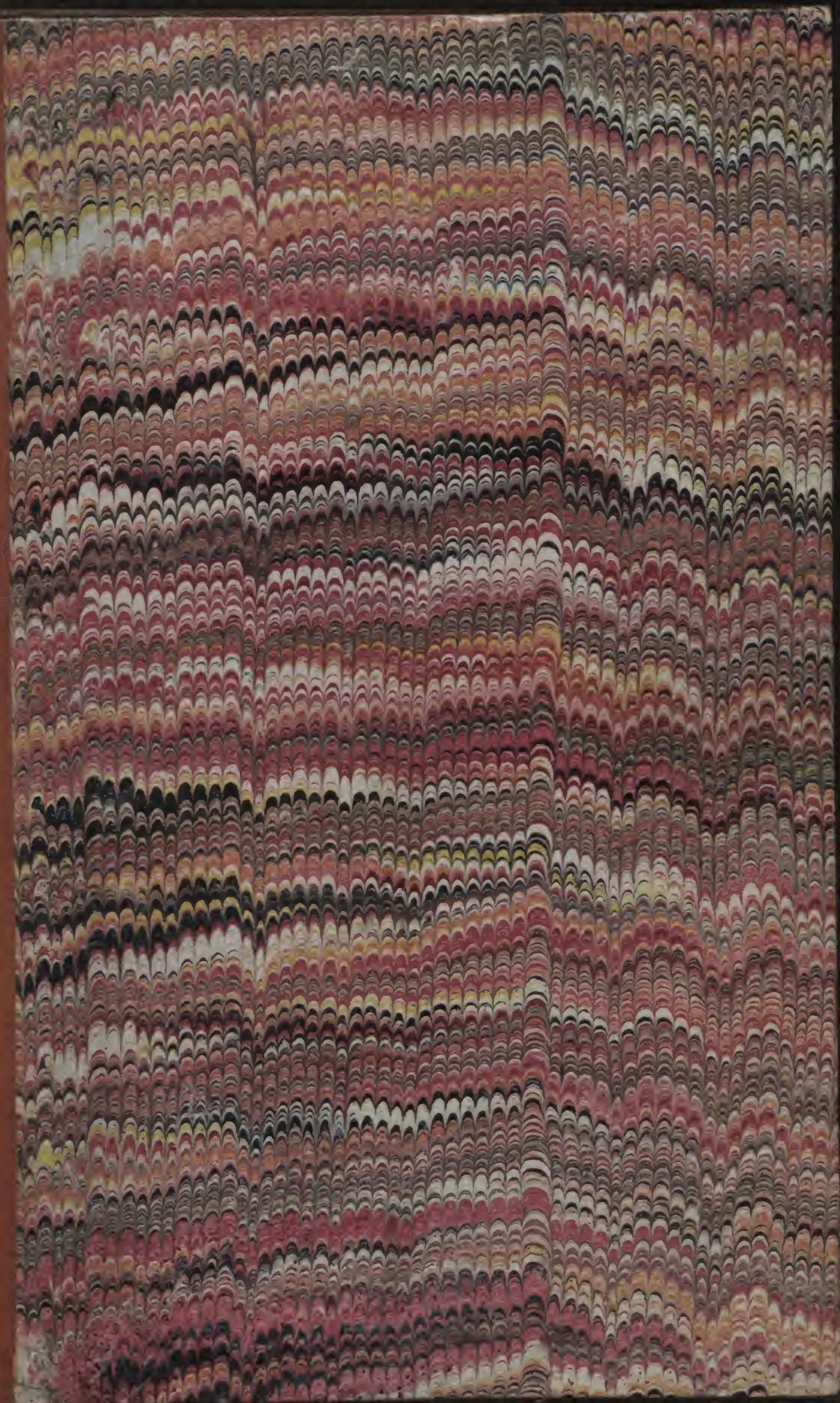
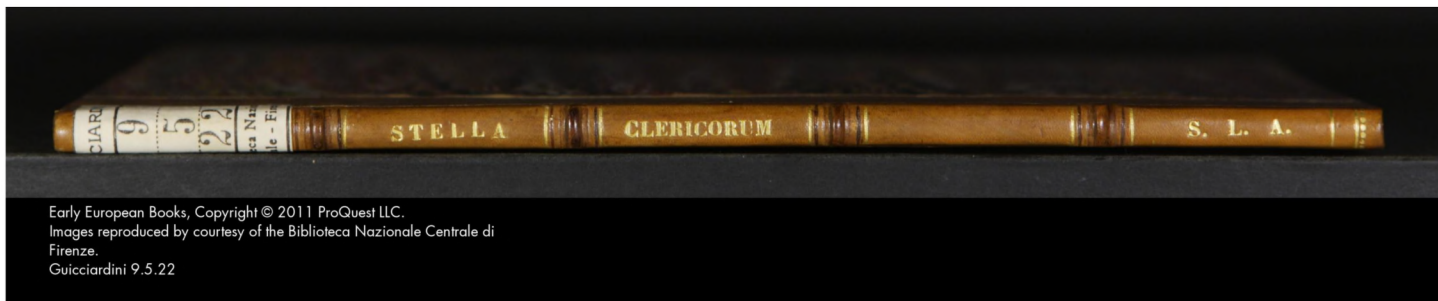

RDINI

2

azionale
Firenze

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 9.5.22

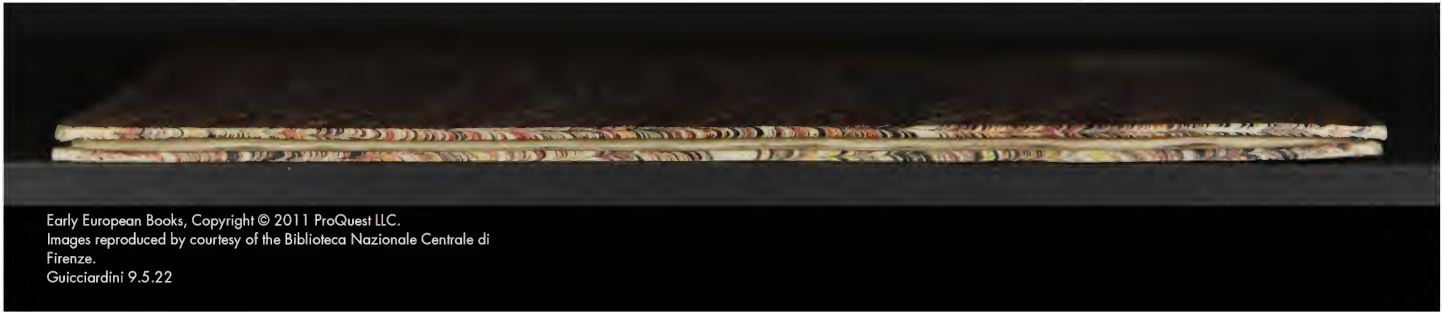

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 9.5.22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 9.5.22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Guicciardini 9.5.22

GUICCIARDINI

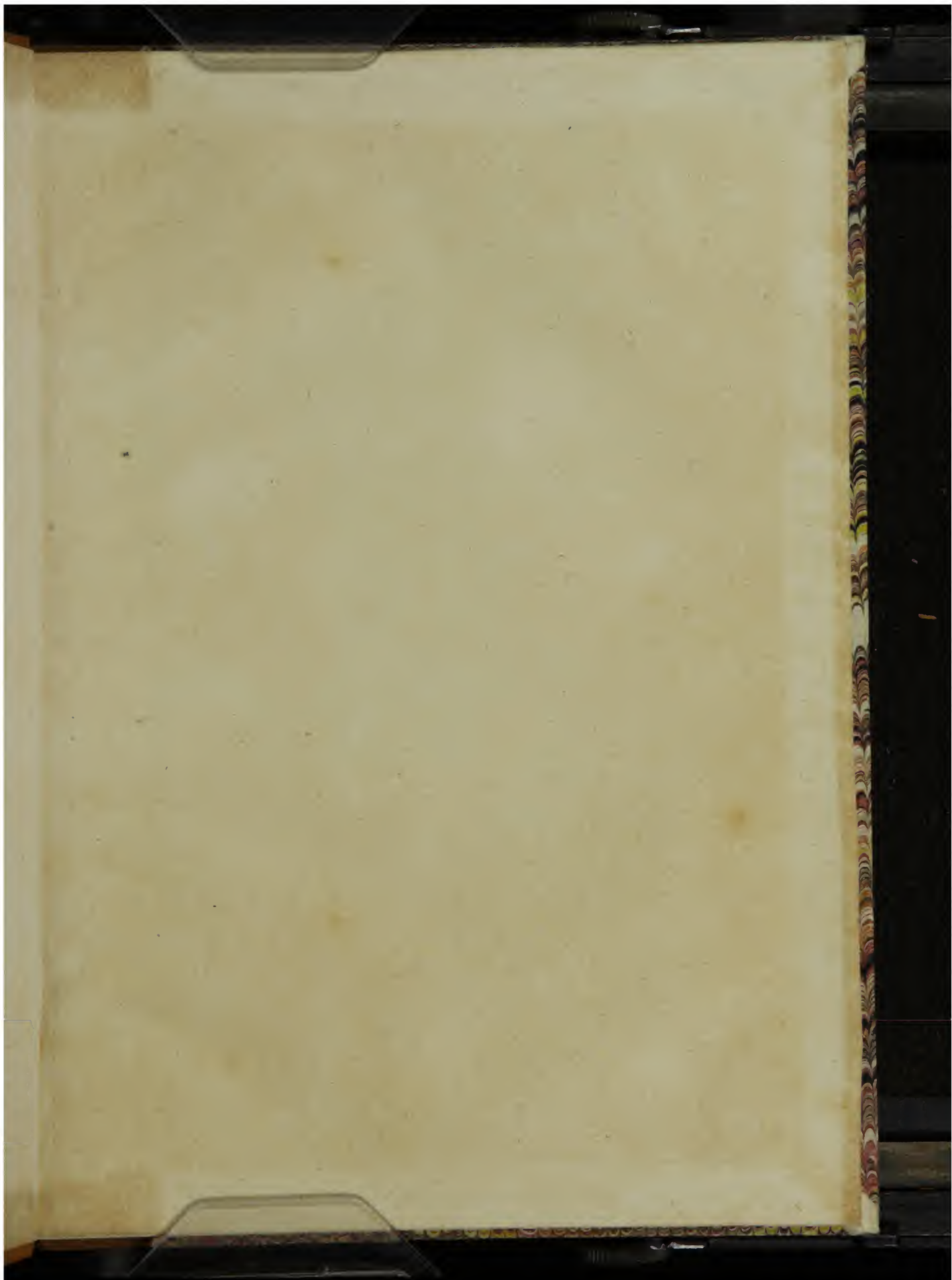
9

5

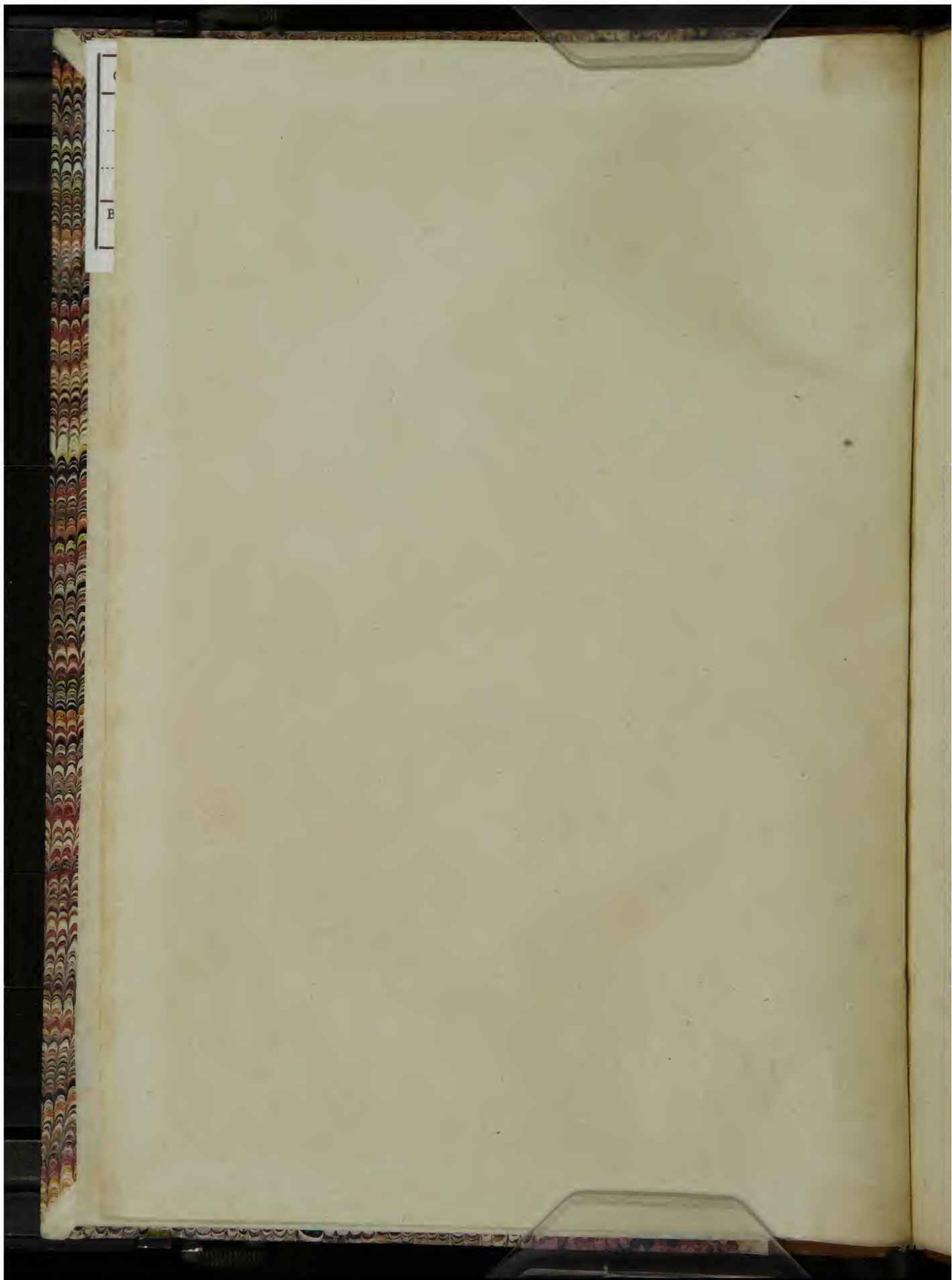
22

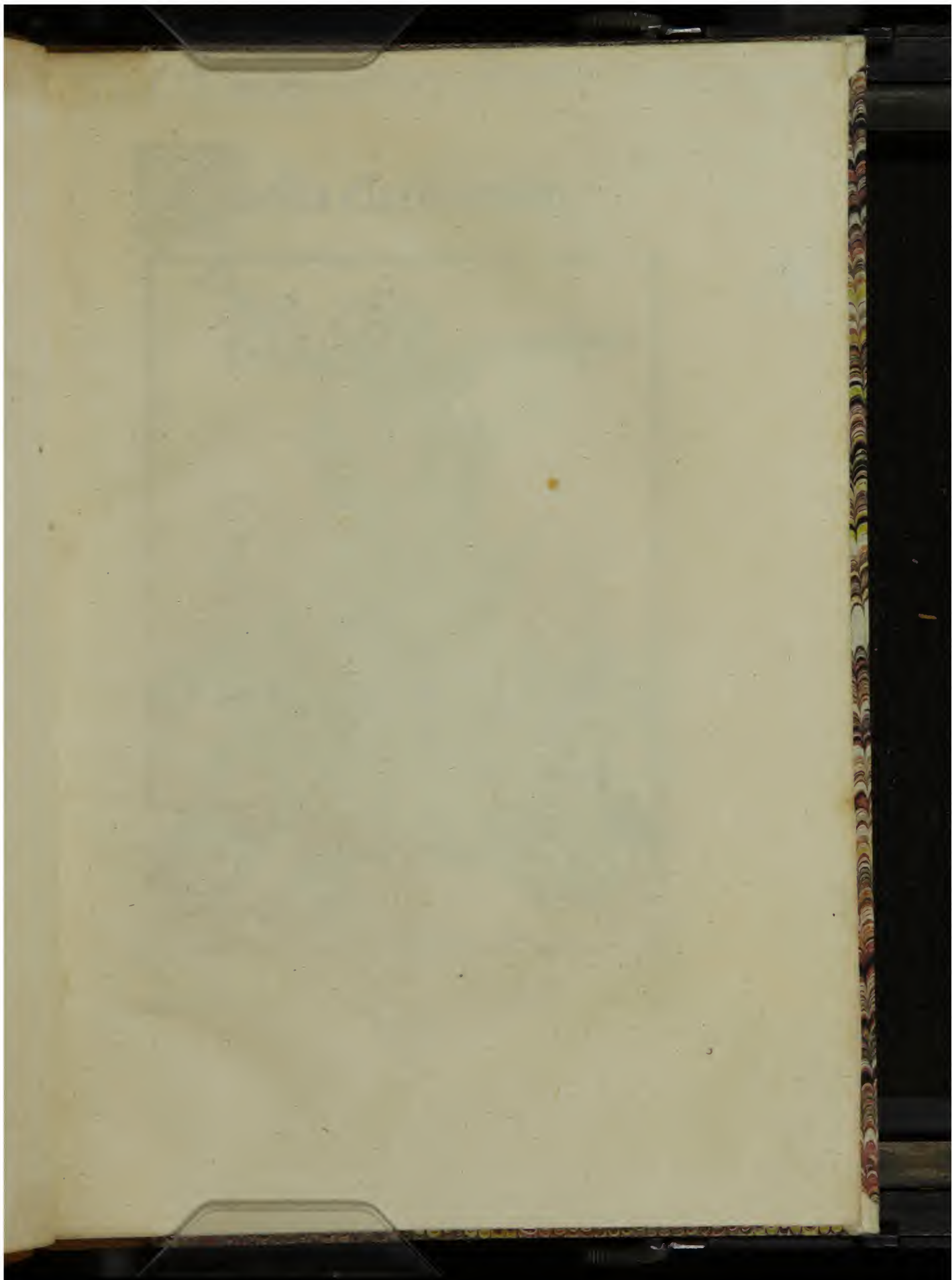
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

9-5-22

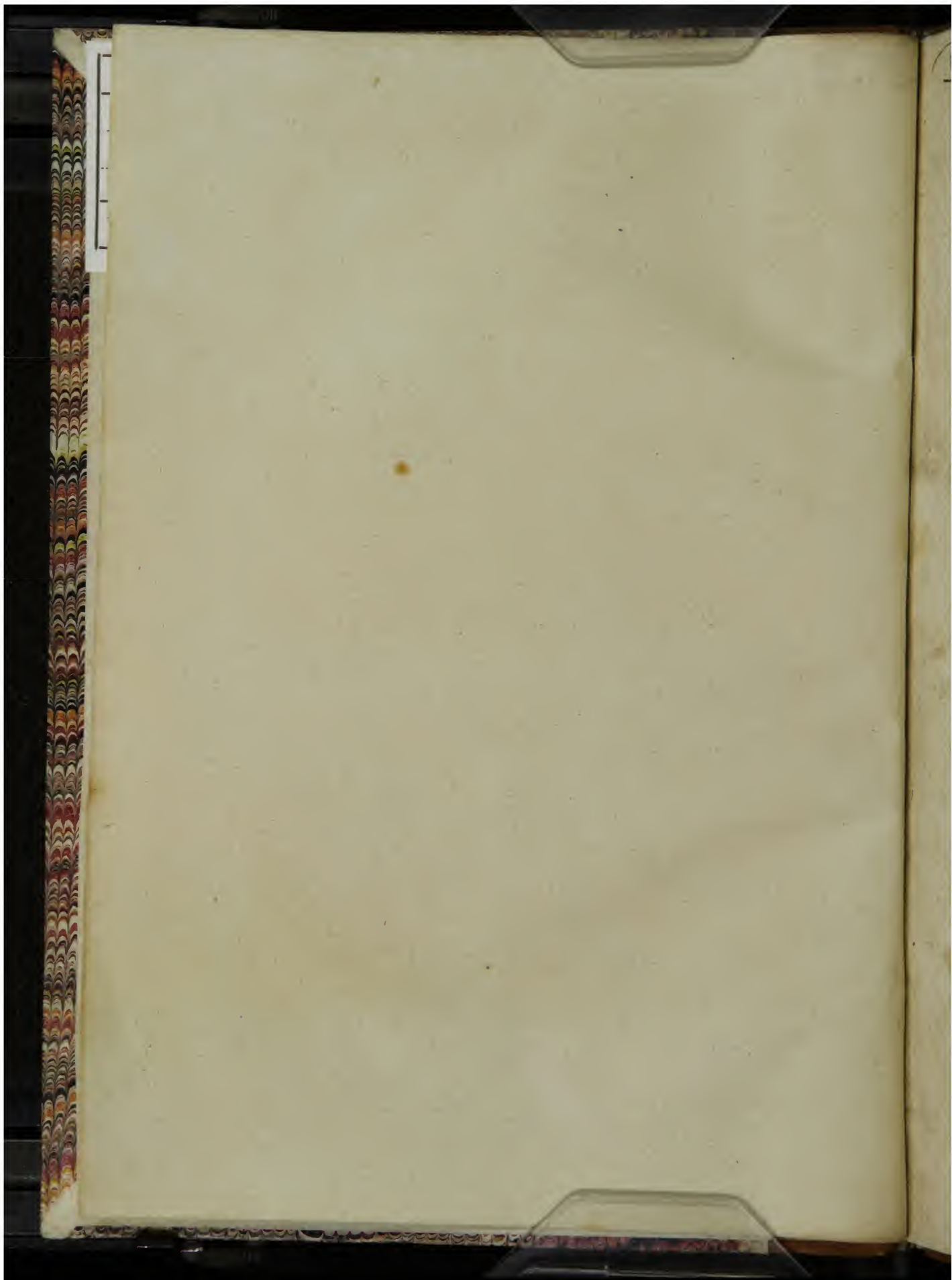

Dono D. Mozet Collegij Societatis Jesu Bruxella

Stella clericorum

AK

**Tractatus qui stella clericorum
inscribitur. feliciter incipit**

Vasi stella matutina in medio nebule
id est peccatorum Proprietates huius
stelle matutine possunt referri ad quēlibet do
ctorem fidei. i. ad sacerdotem Et continetur in
his versibus

Lucis splendorem fert secum. fert quoq; rore
Ingēs dat letum. vigilansq; decēs. preit ipsū
Solem defectum lune comitans. hiemisq;
Tempore luceſcit. cedens estate quiescit

Glosa

Lucis splendorem fert secum. ut ibi. Vos estis lux mū
di. Fert quoq; rorem. scilicet in predicatione. ut ibi. Te
nebricola aqua in nubib; aeris. Ingens est. ut ibi. Ecce
sacerdos magnus. Dat letum. i. facit letum audientē predica
tionem. q̄ est in tenebris ignorantie Vigilansq; dicitur. ut ibi.
Beatus seruus quem cū venerit dñs. inuenerit vigilantem
Decensq; dicitur. scilicet per bonam famā et honestā conuer
sationem. Preit ipsum solem. id est christū qui est verus sol ius
ticie. sicut miles dñm suū precedit inimicos occidēdo suo gla
dio acuto. ut mortui mūdo uiuant christo. Defectum lune co
mitans. i. sancte ecclesie per compassionē. vñ. Quis infirma
tur et ego non infirmor? Hiemisq; tempe luceſcit. i. in tempe
tribulationis apparet in calore fidei. Cedens estate q̄escit;
scilicet in uiente a seruire luxurie ⁊ a ceteris uicijs. Vñ Qui
potuit transgredi et non est transgressus. Salomon Memē
to creatoris tui. ⁊c. Apol. Diuisiones ministrantiū sunt in ec
clesia dei. scilicet actiui contemplatiui et prelati. Unusquisq;
in sua uocatione et in suo ordine vel ministerio vel officio in
tendat. ut uirtuose ⁊ fideliter in uinea opetur. vñ Crisosto.

Multum sunt presbiteri sine sacerdotibus nomine. sed pauci sunt dignitate. unde apostolus. Melius est esse paucos et utiles quam multos et inutiles. Lucas Melius quidem multa; operari vero pauci scilicet fideles et veri. Hieronimus? Si charitas facit precium in rebus honestis. nihil chari? deo et hominibus? habetibus? rationem bono et utili pastore. Iohannes. Pastor bonus animam suam ponit pro omnibus suis. Unde ter dictum est petro. petre amas me? Glosa. Amas me plus tuos cognatos et amicos; plusque res tuas temporales; plusque teipsum; pasce oves meas. Unde dominus in euangelio. Qui amat animam suam perit eam; qui me non est me dignus. **A**postolus. Erunt homines seipsum amantes. Illi domine seipsum amare qui suum honorem et commodum persequuntur; diligunt quam honorem dei. **A**ugustinus in libro de doctrina christiana. Illi vere deum diligunt qui nihil aliud nisi ut nomen dei glorificetur exercere. Unde iam pauci volunt sustinere propter christum paupertatem contemptum dolorem. Sed cupiunt divitias honores et suavitates huius mundi. Tales enim non suscipiunt curas animarum vel placuras propter deum; vel propter iugum domini. sed propter honorem. Cura enim animarum non debetur honori sed oneri.

Utriusque enim est questio quomodo sacerdos vel pastor curam suam intraverit vel quomodo in ea vixerit vel qualiter eam repperit. vel patrimonium crucifixi expenderit; vel propter quem finem eam susceperit. vel ut pascat gregem sibi commissum verbo et bono exemplo. vel ut pascatur a grege. Unde hoc nomen pastor derivatur ab hoc verbo pascis pascis. et non a pascor cec? unde illud Iheremie Pastores pascebant se et gregem meum non pascebant.

Ultima enim ratione reddenda dixit ioseph. id est christus qui est verus ioseph fratribus suis. id est pastoribus ecclesiarum. Amen dico vobis. non videbitis faciem meam donec adduxeritis fratrem vestrum minimum. Glosa. Qui minimum requirit non obliviscitur maiorem. Unde illud. Sanguinem eius. id est animam eius de manu tua requiram. Gregorius. Tot mortibus digni sunt negligentes pastores quot negligunt animas. Unde videat quisque pastor vel sacerdos quomodo curam suam intrat. vel quomodo eam regat. vel qualiter in ea

A. ij

viuat. vel propter quē finē eā suscepit. vel quō patrimonio crucifiri ut dictū est expendat: ne a dño ei obhiciatur in reddendo rationem pronice Amice sc; tpalium rex & nō aiāz quomodo huc intraſti nō habēs vestem nuptialem: id ē charitatem. q̄a non prop̄ charitatē. i. deum q̄ est vera charitas. curam tuam intraſti. ut gregem tibi cōmiſſum paſceres verbo et bono exēplo. sed ut paſcereres ab eo. i. ut negligēs & ocioſus et viuēs luxuriāse. et es obmutefcente dicat dñs Tīgat manibus. ne poſſit ſe deſcendere. et pedibus. ne poſſit fugere p̄hce eum in tenebras exteriores. i. cōtinuo perpetue viētes quia plus dilexit lucrū tpale q̄ animāz pro quibus filius dei mortem ſuſtinuit. Et quia hic vixit delicioſe et totus ſuſpicauit in peccatis: totus ſuſpiret eternaliter in penis. Et q̄ntuz gloriatus eſt in delitijs vite hui? tantū locū date ei in tormētis. et facite eum montem in inferno & ardeat ut oleū in flāma. Vñ Pla. Apportari te faciā ſicut gallū gallinaciū. q̄ portatur de foro pedibus ſurſum erectis et demiſſo capite et decoquitur in olla. ſic tu decoqueris in olla gehennali varijs cruciatibus. ut pena correfpondeat culpe quia non cautaſti non generaſti. et cū alijs maior reputabaris. ſicut gallus gallinaciū maior eſt alijs

Um beneficium alicui porrigitur valde gaudet. ſ; non querit primo q̄s ſanctorū ſit patron? in eccleſia ſ; q̄ntum valeat in temporalib?. Vnde iam pauci curant quō curā ſuſcipiunt ſuam vel intrāt aut qualiter eā regāt vel in ea viuant ſcōm deum nec ſymoniā abhorrēt. ſed heu iam in plurib? dñatur. Grega?. Si quis ea intentione grad? eccleſiaſticos vel bñficia q̄rit. ut inde habeat vite neceſſaria hic puerſo ordine vult celeſtia mercari. Tōnge em̄ meli? eſſet mendicare vel arare vñ vineret. Vñ iohan. Qui non intrat in ouile per oſtiū. i. chriſtū: ſed aſcendit aliunde. ille fur eſt et latro. fur eſt furando ſibi virtutes ab alijs. latro eſt occidēdo aiās. Fur ſi venit niſi ut furetur mactet et perdat. Furetur vtutes mactet corp?. & pdat aiām in gehennā ignis

Vilibet paſtor et ſacerdos in ſe teneat h̄re tria. ſ. ſcientiā eloquentiam et bonam vitam Sciētiam debet habere

diuinorum librorum at eorum intelligentiam in quibus deum cognoscatur
se et alios. unde Bernardus. Multi multa sciunt. seipsum autem nesciunt.
Qui seipsum non cognoscit nihil scit. Hec enim probatissima
scientia inter philosophos seculares. dicunt enim. cognosce teipsum.
Quam augustinus in libro de sancta trinitate dei perfert scientie
celestium terrestrium et infernorum: propriam agnoscere infirmitatem.
Vnde et bernardus. Domine da mihi scire te cognoscere me.
diligere te. Eloquentiam det habere discretam. ut ea quae scit et
intelligit alijs predicet. ne abscondat pecuniam domini sui. id est
sit canis mutus in domo. id est ecclesia. Vnde Iheronimus. Clama ne cesses
et annuncia populo meo scelera eorum. Tullius. Melius est eloquii copiose
et prudenter quam aliquid sine eloquentia acutissime excogitare.
id est eloquentia est scientia recte proferendi ex cogitatione cum
ornatu verborum et pondere sententiarum. Idem. Efficacius est audire
quam audiri. ideo sacerdos tenetur habere scientiam et eloquentiam
Vnde gregorius. In scientia sacerdotis nec est venia nec excusatio.
Daniel. alibi Ezechiel. Qui autem docti fuerunt fulgebunt quasi
splendor firmamenti. id est solis. et qui ad iusticiam erudiunt multos
quasi stelle in perpetuas eternitates. vnde apostolus. Duplici honore
honorandi sunt sacerdotes. primo propter officij dignitatem. secundo
propter doctrinam. precipue illi qui fideliter laborant in euangelio.
quod ordo fidelium prelatorum est precipuus. Vitam bonam tenet habere sacerdos.
ut qui ore predicat ope compleat. Actus. id est. Cepit ihesus facere
et docere. Iheronimus. Quid enim aliud est bene loqui aut predicare et per
uerse vivere. quam proprio ore seipsum condemnare? Origenes. Qui
alium non instruit seipsum docere non potest. Gregorius. Non in
verborum splendore predicator gloriatur sed in ope virtutum. Iheronimus. Do
ctoris est lapsus manum porrigere adiutricem et errantibus ostendere
iter veritatis. Gregorius. Bonus doctor est qui humiliter seruat disciplinam.
et per disciplinam non incurrit superbiam. Crisostomus. Vis bonus
apparere circa vitam tuam esto auster. circa aliorum peccata esto
benignus. Audiant te homines quia mandantem et graua facientem.
Gregorius. Cuius vita despicitur restat ut ei sermo opteneat
Diuis enim pastor sine sacerdos sit sedulus in cura sibi
commissa et in ambone fidelis predicator. ut prece domini. ut

paret dño plebem pfectam. in cathedra vt plus et discret? iudex. in confessione mediator inter deū et peccatorem. vñ crif. Non erram? modicam pñiam iniūgentes Nonne meli? ē pp ter misericordiam reddere rationem q̄ propē crudelitātē: nā ubi paterfamilias est larg? .dispensator eius nō debet esse tenax Sed deus est benign? vt quid sacerdos austerus.

It etiam sacerdos vel pastor pius in afflictorū compassi one et hospitalitate. et in elemosinam pro posse largitio neduplici. scilicet corporali et spiritali Spiritualis continetur in hoc versu. Corrigo parco precor doceo fero consulo solloz. Corrigo errantē. parco inimic? .pcor pro inimicis. doceo insipientes. fero sustinentes. consulo pusillanimes. solloz tribulatos: Corporalis continetur in hoc versu: Colligo poto cibo redimo tego visito cundo

Sunt etiā septem species elemosine. Prima est quam hō sibi dat. Vñ salomō. Misere aīc tuē placēs deo. Idē Quid tibi neq̄ cui bon? . Scda elemosina ponitur supra pedes dñi. quam dat ostiatim mendicantib? et peregrinis et hospitib? in hospicio colligendo propē decum. Vñ Psa. Frauge esuriētī panem tuum. Aug? Elemosina est vnguentū quo maria magdalena unxit pedes dñi. i. paupis. qui sūt mēbra ei? ungebat Tercia ponit in gremiū dñi que dat leprosis infirmis et captiuis. p̄cipue inter paganos. Vñ ecclās. Abscondite elemosinā in sinu pauper. Quarta ponitur in man? dñi quā hō dat viduis et orphanis. et illis quos pudet mēdicare. et q̄ magnū defectum sustinent propē honorem tempalē. p̄cipue aut quā dat amicis et cognatis et indigentib?. Vñ illud Et carnem tuam ne desperet. Catho Ignorū tibi tu noli preponere nois. Quinta est q̄ ponitur supra cor dñi. cum hō dimittit offensas sibi illatas verbis iniurijs et reb? ablatiis Vñ Dimittite et dimittetur vobis Sexta ponitur in os dñi. qñ q̄s offert ad aram pro posse suo de rebus iuste acq̄sitis. ubi offertur sacrosanctum corp? dñi pro salute viuoꝝ et mortuoꝝ Et cum quis dat sacerdotib? elemosinam cuiuscūq̄ professionis vel ad calicem vel ad ornamentū et decorem dom? dñi. Vñ apostolus

Operemur bonū ad omnes dñi temp? habem?. maxime autē
ad domesticos fidei et doctores scilz sacerdotes qui sūt illumi
natores fidei. Septima est cum qua xps totus constituitur. que
datur p mortuis qui sunt in purgatorio. Un in libro mach.
Sancta ergo et salubris est etē. sancta pro compassione. salu
bris pro elemosinarum largitione. Un mathe. Date elemosinā
et munda erūt vobis omnia. Daniel. Redime elemosinis peccā
tua. Bernar. Elemosina data in vita est lucerna q̄ illu miat
aiām ne cadat in tenebras eternas. Idē. Homo si ieiunas
in hoc nō differt a diabolo quia ipse nūq̄ comedit. si vigilas
ipse nūq̄ dormit. si cōtinens es ipse nūq̄ coit. si silentiū te
nes ipse nūq̄ vobis defluit. in hoc maxie so. diabolu superas
si elemosinam operā prestas. Beda: Frustra adoratur? man?
suas ad deū expandit qui man? suas ad subueniendū p pos
se suo paup̄i non oñdit. Apostol? Pietas ad oñia valet. Nam
si quis lubricū carnis patitur vapulabit sed nō peribit. Hier.
Non memini me legisse aliquem damnatū esse in hoc seculo
qui vitam duxit liberalem. Grego? Nunq̄ est vacua man?
a munere aut ppter mun? ubi est archa cordis repleta bona
volūtate. Aug? Qui dat prop? presentē pudorem. ut in ppe
lantis tedio careat. et in cōmerciū pdit vñ versus.
Da facie leta sine lenicia faciei. scilz tue
Si dederis perdis rem meritūq̄ ret
Aplūs Hilari datur em diligit deus. Ang?. Elemosina ē
res sancta. angēs presentia et minūc peccata. sepius a demo
nibus. inuēti angelis. et est q̄ si murus in expugnabilis circa
aiām. Thobias Magna fiducia est elemosina corā deo. oñi
bus facientib? eam. Idem Elemosina ab omni peccō liberat:
et non sinit aiām introire in tenebras eternas. Salomon Si
cut aqua extinguit ignem sic elemosina peccatū. Elemosina
enim extinguit ignem peccati. ignem ire dei. et ignem totius
gehene.
i am dictum est de elemosina duplici. scz spūali et corpa
li. et de specieb? eius cum auctoritatib? probatis. Nunc
dicendū est de suffragiis quib? sacerdotes animab? exñtib?

in purgatorio tenetur suffragari. quorum elemosinis usus est
utitur quibus animabus purgandis in penis purgatorij annu?
pro die statuitur in penitencia in hac vita neglecta vel non pac-
ta. que anime sunt tertia pars ecclesie expectantes in purga-
torio liberationem. Exemplum de filiis israel per desertum tra-
seuntibus. xl. annis. quod xl. diebus transissent si contra deum non pec-
cassent. Triplex enim de ecclesia scilicet in hoc mundo militans. in ce-
lo triumphans in purgatorio expectans ut predictum est libe-
rationem. quibus quatuor modis precipue potest subueniri. ubi?
Missae. preces. dona. ieiunia quatuor ista Absoluunt animas quas
purgans detinet ignis. Qui ignis et ceterae pene purgatorij
grauiores et acerbiores sunt quam omnes pene martyrum et omnia ge-
nera tormentorum que in hoc mundo a tyrannis potuerunt excogi-
tari et adinueniri. quarum animarum numerus omnium hominum vi-
uentium multitudinem excedit. Vnde augustinus? Nescit quod petit qui pur-
gatorium petit. Deus quod dulce erit in hoc seculo satisfaccere.
Dico quod est grauius in purgatorio esse quam diu oculus potest claudere
vel aperiri. quam illa pena quam habuit beatus laurentius in crati-
cula. Tunc una lacrima de puro corde prolata plus purgat quam
decem anni in purgatorio. tunc inter duo mala minus malum est
eligendum. Tunc anime clamant ut iob Misere mini mei misere mi-
ni mei saltem vos amici mei quia manus domini tetigit me. Du-
plex enim manus in hoc loco intelligitur. scilicet manus tangentis. id est
in purgatorio animas purgans expectantes liberationem. et ma-
nus damnantis scilicet in inferno. Tunc machabeus. Sancta ergo
et salubris est rogatio pro defunctis exorare. sancta per com-
passionem charorum. salubris per elemosinarum largitionem et ora-
tionem fidelium. et precipue sacerdotum quibus anime com-
mittuntur. quia elemosine sunt cibus animarum. oratio vero
potus. Ieiunia fidelium magna refectio et conuiuium pere-
grinatio charorum. penarum alienatio et ereptio. Indulgen-
tia vero eis data prodest prout hic meruerunt dum viverent.
Unde legitur in commendationibus animarum Deus cui
soli competit medicinam prestare post mortem id est indulgen-
tiam. quia ibi anime sunt de foro ecclesie expectantes liberationem

fratres in purgatorio. quas manus domini tetigit ut deum est. Pre oibus autem remediis quibus animabus exantibus in purgatorio potest subueniri; missa precellit. Gregorius. Quantum et viuificum donum dei. quia nunquam diuina celebratur misteria. quando ibi conuerunt duo deuota opera. scilicet. unius peccatoris confessio. vel ad minus unius anime de purgatorio liberatio. Vnde caueant heredes parentum et charorum mortuorum promissarum testamentorum et maxime sacerdotes et ceteri quibus anime committuntur. vel quorum elemosinis vbi sunt vel videntur. ne aliquando eis hec remedia subtrahant vel differant. quia eorum viaticum est quod pro furto et summo sacrilegio eis reputatur. Quia primo mortaliter peccant in deum quod eas sanguine suo redemit. Secundo in sanctos et in omnes angelos. de quorum collegio sunt dum liberantur. Tercio peccant in omnes animas exantes in purgatorio. quia impediunt earum absolutionem. Quarto peccant in omnes christianos viuos. pro quibus anime liberate a penis orarent et intercederent ad deum. Pro quibus negligenter tales si non satisfecerint in presenti grauiter puniuntur. et in futuro seculo damnabuntur.

Equitur ut secundum deum est ut quis pastor sit sedulus. et fidelis sollicitus pro grege sibi commisso. scilicet. pro viuis et pro defunctis et non personarum acceptor. quia christus generaliter vno eodemque precio. id est sanguine omnes redemit. ut mereantur a domino directe commendari. dicente Euge serue bone quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam.

De quo ordine censetur ille qui semper absens est a cura sua nec preest ut pastor. nec regit ut mercenarius. In illo estimo ordine in quo nullus ordo. sed sempiternus horror inhabitat. Ver. Miror clericos aliud esse quam quod apparet in vestitu et habitu aut habitu lumen se clericum. gestu et actu neutrum exercere. nec regunt se ut clericum haberent nec pugnant ut laici. sed inordinantur plures ex eis viuunt contra canones et statuta ecclesie confundentes seipsos et totius clerici honestatem. Et quia hic cum omnibus puerse viuunt moribus et vita participant omni pena in futuro punientur. unde Origenes. Unumquodque quod est peccatum habet suum demonium. et unumquodque demonium habet suum supplicium. Attendite ergo vos sacerdotes ad quod vocati estis electi et constituti ut dictum est et seruite deum in sanitate et iusticia. Unde apostolus. Non enim vocauit nos

dñs in immundiciam sed in sanctificationē. **T**ñ idem. Hec est enim volūtas dei sanctificatio vestra. ut sciat unusq̄sq; vas suū. i. corp⁹ in sanctificatiōe possidere. q̄ ambulās in via im maculata. i. in castitate mētis ⁊ corp⁹. hic mihi ministrabit in tanti corp⁹ ministerio. et ego dñs exaudiā eū. Vñ aug⁹. Quid prodest si castitas seruatur in corpe et mentis integritas intus polluitur in mente. Cesari⁹. virginitas in corpore nihil pdest si charitas a corde discedat et humilitas. nec iam carnis integritas seruatur si anim⁹ timore superbie corripit. Bernar. Superba castitas nō est vera castitas sed ornatum diaboli p̄stibulū. Aug⁹. Animaduertite o vos sacerdotes. in quanta puritate ⁊ tremore debetis accedere ad istud sacrificiū. ad qd̄ christ⁹ accessit? sanguinē sudauit p̄ angustia. ubi ipse sacerdos mirabiliter et ineffabiliter obtulit. Vñ dicatis cum propheta. In toto corde meo exq̄siui te. Cor mūdū crea in me deus. i. restaura. et spiritū rectū innoua in visceribus meis. ut te perfecte diligere et digne landare merear.

Vid ergo dicendum est de sacerdotib⁹? manifeste cohabitantib⁹? cū mulierib⁹. vel adulteris vel fornicantibus vel pprias oues violentib⁹. vel ebriosis vel lasciuis. ⁊ secularibus plurib⁹? negotijs et vanitatib⁹? implicatis. Committimus em̄ consciētis episcop⁹ et eorū p̄lati. Hieronim⁹. Alieni erroris nō est nostr⁹ reddere rationem. sed p̄latorū. Bernar. Integritatis tue sit diligens explorator. nō aliene. Quid ergo de illis iudicandū est q̄ sponsam xp̄i violent? Hieronim⁹. Si cui scelesti⁹ est sacrosanctam ecclām temerarie destruere q̄ domū plebeiam. ita scelesti⁹ est sponsam xp̄i violare q̄ sponsam pr̄imi. Glosa sup̄ leuiticū. Cū diabolus sup̄ oī p̄ctō gaudeat maxime ꝑgaudet fornicatōi. et maxime in sacerdotib⁹? et religiosis q̄ sunt ministri altari⁹. Hieronim⁹. Acerbiora gehenne tormenta sunt q̄b⁹ fornicatores et adulteri debētur. Idem. Quid tibi cum mulierib⁹? tu sacerdos q̄ ad altare dei famularis. et in cui⁹ loco stas? Dic sacerdos q̄ eisdem labijs oscularis filiū virginis. quib⁹? osculatus es filiam veneris. Quid osculo tradis filiū hōis Bernar. Q sacerdos corp⁹? tuū efficiē

quotidie sepulchre christi. quomodo ex ore tuo egreditur salutaritas per quam
ingreditur tanta veritas scilicet ipse christus? quomodo oculi tui aspici
eunt vanitatem quam inspicunt tantam veritatem? quare manus tue ex-
tenduntur ad illicita que tractant tenent omnia? quare te ingre-
gitas ebrietate quam plenius esse deberes dei bonitate? Aug? Si sa-
cerdos sit vas incontinentie et libidinis iuxta filium virginis in
altari statuet idolum veneris. et cum ore polluto profert ver-
ba canonis. os enim eius amaritudine et dolo plenum est. quibus
enim oret cum labijs. tamen in faciem exprimit saluatoris. et
cum presumit sumere corpus domini in os eius pollutum. leui? es-
set ei quod proiceret ipsum in lucum. Bernardus. Vere sacerdo-
tes qui in carne ambulant deo placere non possunt que placere me-
retrici cupiunt et presumunt. Idem Turpissimum est manus deo de-
dicatas et sacro crismate consecratas pudendis mulieribus inge-
rere: et post hoc sacrosanctum corpus domini tangere. Canon Paul-
lus presumat audire missam a presbitero. quem pro certo non erit
habere concubinam Augustinus in decre. xl. c. de vita presbiterorum
dicit. quod plus placet deo rugit? leonum siue mugit? bouum. et grin-
nitus porcorum siue suum. quam cantus presbiterorum cantantium luxu-
riantium. Gregorius in decre. xl. ca. Si quis presbiter diaconus vel
diaconus iacuerit in infamia fornicationis. inhibeo ei intro-
itum ecclesie. donec satisfaciat de mala fama sua deo et popu-
lo. et si non satisfaciat. inhibeo vobis ne aliquis vestrum audeat
audire officium eius. quia omnes benedictiones eius conuertuntur
in maledictiones. Testante Malachia propheta. Maledicant
inquit benedictionibus vestris. quia manus vestre plene sunt sangui-
ne. Bernardus. Quod temerarium et quod nefarium est pollutus ma-
nibus tractare filium virginis et ore sordido sumere Que mens
non rapitur ad excessum? quod oculus non erubescit? quod auditus
non terret? ubi mundi precium pericitur in sterquilinum. id est in os im-
mundi sacerdotis? Mirum est quod talis tunc non veretur angelus
dei stare iuxta se quem secet eum per medium. Et tales homines possunt vo-
cari presbiteri Dulcissime Aug? Quod tu indigne sacerdos noli plus
me affligere peccando. Plus enim me vulnus peccati tui ledit. quam vul-
nus lateris mei. Idem Magis delinquunt quam iam regnarent in

celis contemnūt pereando. s. indigne corp⁹ xpi tractādo et su-
mētes. q̄ qui crucifixerūt eū ambulātem in terris. non q̄
crucifigentes sed quāsi tanti sacramēti indigni confectores
et p̄sumptuosi p̄ceptores. q̄ illi semel deum crucifixerūt in
terris. isti q̄ntum in eis est indigne tractantes et sumētes q̄
tidis crucifigūt. **Ambrosi⁹.** Qui indignexpm sumit. idē ē ac
h̄ ipsum inficiat. **Aug⁹.** Melius ē sp̄alia penitus omitte-
re q̄ indigne tractare vel tangere. **Idem.** Inter omnia mie-
dei opa q̄ ab initio impēsa sunt saluti hoīm. nihil mirabilius
nihil excellentius q̄ q̄ pro mūdo crucifix⁹ ē dñs. **Leo papa.**
Magis admirāda est dei humilitas q̄ sua maiestas. **Aug⁹.**
Minima gutta sanguinis xpi suffecisset ad redēptionē ge-
ueris humani. Sed ideo maior copia sanguinis ei⁹ data est.
ut copiosior claresceret xpi affect⁹ non diligentis. **Uñ bern⁹.**
Datet enim amor xpi nos diligentis in vulnere lateris.

Et tendite q̄ o homo q̄ntum pro te datū sit. et maxime tu
sacerdos q̄ corp⁹ et sanguinem tractas dñi. Timēdum
vero est q̄ dñs tales sacerdotes indignos ut dñm est n̄ exau-
diat sed mag⁹ eum ad iracūdiā puocant. **Uñ illud.** puo-
tauerūt eum fili⁹ ei⁹ et non filie. sed belial in sordib⁹. i. in pec-
catis. ideo dñm nō placant. sed magis offendunt eū. **Uñ etiā**
loca sacra q̄ tangūt et calcāt. q̄ diu sunt in peccatis obstinati
contaminant. **Bernard⁹.** Sacerdos sine offensa uiuat. qui
pro offensis iudicem deū interpellat. ut offensum potius ad
iracūdiā prouocet q̄ compescat. **Aug⁹.** Maius p̄iudiciū
deus in mūdo nō patitur ab hōib⁹ uiuētib⁹. q̄ a sacerdo-
tibus carentibus scientia bona et vita. **Idem.** Placet plus
deo ululatus canū vel luporum q̄ cantus inuicorū. i. clerico-
rum malorū. **Grego.** Nihil est q̄ tantum offendat eccl̄am dñi
q̄ q̄ indigni assumantur ad regimē aiārum. **Uñ prelari q̄-**
dam nūc temporis parū curāt quos iam ad ordines recipiāt
vel admittant. vel quib⁹ in sacerdotes promouēdos manus
imponāt. vñ laici iam clerū vilipendūt. et clanes ecclesie mi-
nime curant totaq̄ dignitatem sacerdotū. quia negligētes
et cecī sunt duces eorū. et ductores cecorum. **Aplūs.** Cauēdū

et si
con q
tores
rur in
ites q
de e ae
omitte
niamie
cabitus
eo papa
Aug?
noue go
nata r
In bern.
terris.
rim: bu
ne dum
n ex au
d. puo:
in pre:
pactia
stimate
nar. qui
trins ad
iudicia
acerdo
et plus
clerici
stam di
clari q
cripiat
lauris
he mi
fere
ed u

est ne cum alijs predicauerim. et ipse reprobus efficiar. Pre-
dicant quidam nō mechandū & ipsi mechantur. nō furandū
& ipsi furantur. et cetera vicia tam vbiis q̃ factis inordinate
viuentes pficiūt. Hec omnia predcā prelati cōmittim? & eccle-
siastice correctioni corrigenda

Vos ergo prelati & p̃bri in vobis pendent aīe ṽroz s̃bi-
ditōz vobis p̃missōz. Pres biter dī q̃i p̃bens iter gregi s̃bi-
bi cōmissō ṽbo et ṽice bono exemplo etiā p̃ posse tēpale s̃bfi-
dium. & non tantū q̃rat lux rerū tēpaliū. sed aīaz p̃ q̃bus
filius dei mortem sustinuit. Vñ dicit dñs Quem p̃ditā de ma-
nu pastoris requiram

Egitur in tercio li. regum cum regina zabaī in aula salo-
monis esset intūta ordines ministrantiū ad mēsam re-
galem et omnem ornatū curie et familie pre omib? laudauit
ordinem pincernaz. erant enim vni? habu? **A**ula salomo-
nis significat ecclesiam. regina mensam sc̃z summi regis. i. al-
tare in quo cōficitur tractatur et sumit. et fideliter ministra-
tur sacrosanctum corp? xpi. cui mense diuersi sacerdotes de-
seruiūt & angeli infirmi q̃ dicūtur ṽtutes celoz. Huīus mēse
sc̃z altari? sacerdotes s̃c̃ pincerne. ideo deñt esse vni? habitus. i.
vni? sancte conuersationis in aula summi regis. ut possint di-
cere cū psalmista. In domo dñi ambulabim? cū cōsensu. i. in
dei volūtate. Qui pincerne sc̃līz sacerdotes pre omnib? sunt
electi & constituti ad diuina libamina infundēda & ad hono-
rem summi regis et familie. i. fidelib? propinanda. Vñ eis dē
per prophetam. Mūdaminī q̃ fertis vasa dñi. id est p̃parate
illi corda vestra in omni ṽtute et mūdicia interi? et exterius.
interi? p̃ charitatē. exteri? per bonam famā & honestā cōue-
sationem. ut digui sitis bibere de manu dñi vinum ṽni meri
pleni? mixto. **P**sal. Calix me? inebrians q̃i preclar? est. Cā-
ti. Bibite vinū qd̃ miscui vobis. i. in mea passione sanguīe
et aq̃ de meo latere p̃fluente. et inebriamini vīno mee dilecti-
onis. non tantū dico mero sed meracissimo. i. illi? ṽue de q̃ le-
gitur ut biberent sanguīnē ṽue meracissimū. i. sanguīnē filij
virginis intemcrate. Ṽue dico illi? ṽicis qui dixit Ego sū ṽi-

tis vera et pater me? agricola est. nobilis est vltica in qua pa-
ter celestis agricola est. nobilis vitis filius dei est. nobiles pal-
mites scz apostoli. nobile vinū ei? cui? sacerdotes sunt pincer-
ne scz illi? sanctissimi vini id est sanguinis xpi qui pfluit d tor-
culari. qđ domin? solus in ara crucis dñ pateretur mortē cal-
cauit qui omnib? scilicet sanguinem vne p̄dicte in eū creden-
tib? propinaret ineratissimū quem assumpsit homo facinus de
mundissima carne gloriose vginis marie

Pa vos sacerdotes pincerne veri salomonis. i. ihesu xpi
et camerarij et dispensatores ministerior dei diligenter at-
tendite in quo gradu et dignitate sitis constituti scz sup omnia
bona dñi. Vñ aug?. Quid dñs pl? facere potuit sacdotib? qđ se-
ipsum creare tractare sumere et ministrare? Ergo redite ad
cor et inspicite illud insigne priuilegiū vestre dignitatis. Quid
qz enī sunt dignitates sacerdotū pre ceteris. Primo dñs sa-
cerdos quā sacris dotatus scilz sacris ordinib?. quia ipse ē in
summo gradu qui est sacerdotiū. Secdo quasi sacris deditus.
id est sacramentis ad sacrificanda sacramenta Nam ipse sa-
crificat sacrosctm corp? dominicū verbis signis pdigijs et cete-
ra sacramenta. Tercio dñs quasi dans sacra. Dat enim baptis-
mū. confessionem. penitentiā indulgētiā. eucharistiā
benedictionem et extremā unctionē. Quarto dñs sacerdos qñ
sacra docens. docet enim verbi sancti euāgelij et articulos re-
ctē fidei. Quinto dñs sacer dux quasi ducatiū p̄bēs et iter po-
pulo dei ad regna celoz vbo sane doctrine et vite bono exēplo

¶ Vnde versus.

Sacris dotatus. et sacris deditus atq;
Sacra docēs. sacra dans. et dux sacer esto sacerdos.
Bernardus Elegi mihi in sacerdotē dignū mansionis ha-
bitaculum in vase vitreo. quia licet vitrū de vili materia sit.
tamen probatur clarius super aurum et argentum. sic quili-
bet sacerdos quamuis sit peccator tamen prelucet omnibus
alijs rebus. regibus et principibus. et est dignior omni crea-
tura Vos estis genus electum. gens sancta regale sacerdotiū

populus acquisitionis non solum temporalis electionis. sed eter-
ne predestinationis. Elegit vos autem dominus ante mundi consti-
tutionem qui nudum eratis nisi predestinari. Et est notandum
quod predestinatio nihil aliud est quam gratie vel glorie preparatio. scilicet
gratie in presenti et glorie in futuro. Unde augustinus super illo
verbo Elegi et prelegi. Quod presbiter sine sacerdos. si deus sic te ele-
git. redde rationem villicationis tue. quid vel quod in hoc seculo
elegeris. dum deus ultionem a te requirit. quia scriptum est. Cui
plus donavit plus requiretur ab eo.

Veneranda sacerdotum dignitas si digne et sacerdotali-
ter vixeritis. intra quorum manus velut in utero virginis fili-
us dei incarnatur. Celeste misterium quod per vos presbiter et filius
et spiritus sanctus tam mirabiliter operatur. quod uno eodemque momen-
to idem deus qui presidet in celo. in manibus vestris est sacrifi-
cium. Gregorius. Hoc tam insigni privilegio stupet celum. miratur
terra. veretur homo. horrescit infernus. contremiscit diabolus. ve-
neratur angelica celsitudo. Quid ergo retribuam domino pro omni-
bus? que retribuit mihi. ubi gratia? Ille qui creavit me. dedit mi-
hi creare se qui creavit me sive me creavit mediante me. Quid
ergo retribuam domino pro tam singulari dono sacerdotii nulli
impensio. quod est datum optimum et donum perfectum. quasi dicat.
nescio nisi duo munera. scilicet corpus et animam corpus in servitute et ani-
mam in laudem. Unde psalmista. Lauda anima mea dominum.

Considerate ergo mirabile vestre excellentie dignitatem. quod
vos deus non solum pre cetero genere ordinavit. sed etiam
am pre cunctis creaturis quas ad laudem et gloriam nominis sui cre-
avit. unde dominus Ego constitui te super gentes et regna. ut evul-
sas peccati maculam et edifies corda hominum penitentiam agere
volentium. et disperdas errores et plantes virtutes in animabus
vivificandis. Unde dominus. Ego vos elegi de mundo et posui
vos ad gratiam ut carnis volendo. et fructum afferatis fideliter
operando. et fructus vestri maneat in eternum congregando.
Bernardus. Nullus fructus charior deo est quam fructus animarum
pro quibus mortem sustinuit filius dei. Qui enim deo in omni-
bus hominibus luctantur animas per baptismum regenerant

per confessionem. et per penitentiam reuocāt. ⁊ eos sacramē
to eucharistie cibant. qñ dicat nulli nisi sacerdotes Malach.
Tabia sacerdotum custodiūt scientiam: scz dei qā angel? dñi
exercitūū est. Angelus in puerfatione. angelus in diuinarū
grāz actione. angelus in arbore charitat. angelus in sibiecti
onis humilitate. Salua reuerētia angeloz quozum infinit?
est numer?. dico q maiores estis q̄ angeli. et precellitis digni
tatem eoz largo modo loquendo. Cui nanq; angelozū tradi
pit deus qd datum est sacerdoti scz; Quodcūq; ligaueris sup
terram. erit ligatuū et in celis

n Sta due clauēs sunt. s. scientie et potestatis. date a do
mino beato petro et ceteris hōib?. non oīib? sed solis
sacerdotib? ⁊ successoribus suis. licet enim solus deus pctā re
mittat. tamen nunq; vel raro sine suis mīstris id est sacerdo
ribus. Quod pōt pbari p leprosos. quos cū dñs mūdasset di
xit. Ire oñdite vos sacerdotib?. et humiliter obedite ⁊ dñi irēt
mūdati sunt. Probari etiam p̄t per lasarū. quē cum dñs sus
citasset dixit discipulis suis. soluīte eum ⁊ sinite abire. Et q̄e
ipse domini? non soluīte eum a vīculis cordis q̄ soluerat eum
a vīculis mortis. ⁊ quare non iussit mariam ⁊ marthā soro
res eius solnere. vel iudeos cognatos ei? qui erant ei propin
quiores debito naturali. q̄ discipuli dñi. Per hoc eūdem
patet et probatur q solis sacerdotib? data est p̄as a dño ligā
di atq; soluendi; Ecce q̄nta dei benignitas et sacerdotū dig
nitas. qā ipse dñs quandoq; per malos bonū operatur. ⁊ hoc
ideo ne clauēs ecclē a fidelib? p̄uipendant. q. si aliqñ sacerdo
tes non habent ex merito. tamen habent ex officio dignitatē
et si q̄s sacerdotū indignus sit; qd absit. hoc sibi non tibi

Ecce quanta potestas vobis sacerdotibus data est. quia
lingue vestre clauēs celi facte sunt. Bernard?. Q̄ntā
dignitatem cōtulit vobis dñs? Quāta est p̄rogatiua ordinis
sacerdotalis? Pretulit vos regib? terre. pretulit hūc ordinem
omnib? hōibus. immo vt alti? loqr. pretulit vos angelis thro
nis dominationib?. Sicut enim non angelos. sed semen app̄
hendit habrahe ad faciendam redemptionem. sic non āgelis

sed hominib? .s. solis sacerdotib? corporis ⁊ sanguinis sui omni
fit cōsecrationē. **N**ota q? ad qnq? vba sacerdotis stantis ad
altare et dicentis vba canonis Hoc est enim corp? meū. q? b?
verbis dñs dedit vim cōficiendi in cena prelati. vel in lācea-
tione sanguine et aq? de suo latere pfluente dicebat. Hoc fa-
cite quotienscūq? sumitis in meam pmemorationē. i. ob mei
amoris memoriā. quem exhibui in cruce pass? pro vobis. Tūc
enim ut dicit Bernard. celi celoz apūntur. et ipse chust? q? est
in sinu p̄ris mori venire dignatur in man? sacerdotis. cui vtu-
tes celozū deseruiūt. ⁊ panis in altari in vep? corp? xp̄i et vinū
in ei? sanguinem cōuertitur et transmutatur et sub modica
forma panis totus velatur deus verus et hō. Vñ Isaiās Ve-
re tu es deus absconditus scil; in hoc pane ut medicina sū ne-
bula. **P**sal. Mirabilia opa tua dñe sc; in hoc sacramēto cor-
poris et sanguinis tui. et anima mea cognoscet nimis. scilic;
credendo firmiter

Vñ ergo tante dignitatis sit sacerdos q? creator sit sui
creatoris et toti? creature. ipm perdere vel damnare in-
conueniens est. Vñ P̄do. Sicut patrem interficere filiū im-
possibile ē. sic creatorē p̄dere creaturā incōueniēs est. Sicut
in ecclesia reliq? scōrum quozū aīe in celis cōdūtur: sic ip̄e dñs
requiescit in corde digni sacerdotis. Aug? Elegi et p̄legi mihi
cor digni sacerdotis in habitaculū dig^m mee mātionis tāq? in
vase vitreo Tūc vitrū sit de vili materia tñ splendi? ē au-
ro et argento. Sic sacerdos prelucet dignior et maior corā dō
omnib? hominib? regib? et principib? hui? mūdi in sua digni-
tate. vñ honorādī sunt sacerdotes. q? bus deus tātā in mūdo
p̄s omib? hōib? cōtulit grām et honorē Vñ dñs Qui vos
audit me audit. et q? vos spernit me spernit. **A**postol?. Qui
vos cōturbat. .s. indebite iudiciū portabit quicūq? est ille. Za-
cha. Qui vos tangit sacerdotes offendit pupillam oculi mei.
Et dñs in psalmo. Nolite tangere christos meos quos ⁊ pro-
phetas vocat dñs. et in prophetis meis nolite malignari
Egitur de alexandro rege magno q? cū venit iherusalē
ad expugnandā eā. occurrit ei sacerdos iudeoz in orna

in pontificali. que fuit rex q̄s esset. et deū est ei q̄ esset sacer-
dos altissimi. ipse vero descēdēs ab equo humiliter inclinando
honorauit eū. & sic iudei p̄ eū obtinuerūt grām reḡ. Quotoma-
gis sacerdotes xp̄ianorū h̄ typis honorādi sūt. q̄ ipse de⁹ hono-
ratur in ipsis cui⁹ camerarij sunt et ministri. Salomō Dabi-
tur illis. s. sacerdotib⁹ electū dei donū. & fors in tēplo dei altis-
simi. s. fors duplex grē et glorie De sorte grē psal. In manibus
tuis sortes mee. i. ordo et vita electionis. De sorte glorie dani-
el Stabis in sorte tua in finem dierū Sapient̄ Ecce cōputari
sunt. s. sacerdotes inter filios dei. & inter sanctos fors illoꝝ est
sc̄s sacerdotū Merito ergo gaudete et b̄ndicite vos sacerdo-
tes dñi dño. laudate et superexaltate eū in sclā. qui vos ad tan-
tam gloriā elegit

Enit fili⁹ hōis querere et nō seducere. saluare et nō dis-
sipare sicut mali prelati De quib⁹ sapient̄. Durū est indi-
ciū his qui male intrāt. durū his qui postq̄ intrauerūt male
vixerūt durissimū his qui male presunt. Tres enim sunt q̄stio-
nes. q̄stio intrasti. q̄stio vixisti. & q̄stio rexisti. De primo. Amice
quō huc intrasti. non habēs vestem nuptialē? Si forte cano-
nice intrasti. non p̄ precū violentias. non p̄ precū. nō p̄ cōsan-
guinitatē. adhuc restat qua intentione. aut p̄ charitatē. aut
per cupiditatem. Si p̄pter deū. faciat q̄ dei sunt sicut qui ve-
nit ad forum. faciat ea p̄pter que venit. At ille obmutuit. q̄a
non precavit sibi de hac q̄stioe quia oculus ei⁹ n̄ erat simplex
.i. intentio. igitur totum corpus erit tenebrosū. vñ dñs Mitte
eum in tenebras exteriores. Scda q̄stio fit prop̄ psalmā. tu q̄s
es? quasi quereretur. q̄s hic? qualiter vixisti in ecclesia tua. Si
nescis r̄ndere. sc̄q̄tur Apportari te faciā q̄ū apportat gall⁹ gal-
linaciū. qui maior est alijs Et maiores in ecclesia dei iam nihil
faciūt sed minores. Tercio q̄stio fit p̄ ieremiā. Vbi ē grex tu⁹
q̄ dat⁹ est tibi pec⁹ inditū. i. valde gloriosum? Et ne credas de-
um posse dubitare de aliqua one. dicit enī Adhuc crāsibunt
oues per man⁹ numerantis Si igitur non solū pro vobis sed
pro singulis subditis oportet rationē reddere. q̄ durissimū pu-
tas iudiciū erit omnib⁹ qui presūt. Tria sunt quib⁹ optime

diabolus vincim? sed ardens cogitatio. carnis mortificatio
et acuta oratio De pmo psal. In meditatione mea exardescit
ignis quo fugas diabolū fulgura choruscantē. maxime si me
ditationes sint de passione christi. De scdo aplūs Castigo cor
pus meū et in seruitutem redigo. De tercio aug? Oro hu
milis diuinū promeretur auxiliū Epūs dicit p ezechielem ad
platum. Speculatorē dedi te domui israhel. i. laic? Vñ vald ne
cesse ē vt sint lucidi pastores. quia nemo pōt in speculo specu
lari lutofo. Christ? est sol pastor debet esse luna. luna aut non
hēt lumen nisi a sole. ita sacerdos non debet recipere decorē a
mundo. sed tantū a christo. Item sacerdos q̄ pro nūmis cele
brat videtur dicere cum iuda. Quid vultis mihi dare et ego
vobis cum tradam? ergo nefas est vendere dñm suū. Cogit
ta q̄ primus seruus venditor seipsum suspendit Judas enim
nūmos misit in templū. Peiores sunt sacerdotes q̄ denarios
pro quibus cantant mittūt in lupanar et in ventrem suū Ju
das semel christū vendidit et de hoc penituit. et tu forte mul
totiens vendidisti et non penites. caue ne desperans teipsum
suspēdas. Bernar. Venient ante tribunal iudicis: audietur
pupilloꝝ accusatio et grauis allegatio. quoz vixerunt stipen
dijs. et non diluerūt eorum petā. Audi dñm dicentem. Vos
comeditis peccata populi. Et alibi. Pisce pisce. sed nō dicit
vende vende Item O bone ihesu videtur cōtra te spīrāre
vniuersitas populi chřiani? Nam illi in psecutione tua sunt
pmi. q̄ in ecclesia vidētur gerere principatū Si quis de popu
lo deniat. ille solus perit. sed sacerdotis error multos p̄ire fa
cit si etiam nō obest q̄ntū p̄dest. Bernar. O sacerdos corp?
tuum efficitur quotidie sepulchrū xpī. cur tunc p os tuū egre
ditur falsitas p qđ quotidie ingreditur veritas? Cur oculi tui
vident vanitatem qui q̄tidie aspiciūt veritatem? Cur man?
tue extēduntur ad illicita et inania. que tenent tenentē ōnīa?
Cur te ingurgitas ebrietate qui totus plen? debes esse boni
tate? Rogo ergo te vt fugias omnem vanitatem. ne in futu
ro condemneris per veritatem. Tanto vtq; grauius cades
ab alto. quanto excellentius polles dignitatis officio. Idem

ber. O dñe pastores tui mutati sūt in tonsores. agni in lupos
defensores in dissipatores. qui deberent esse sobrii quotidie
sunt ebrii. qui p̄lati p̄lati. q̄ casti incesti. qui pastores seduc
tores. Nōne totiens repetitū est: p̄tre amas me: pasce oues
meas Quasi dicat. nisi me perfecte diligas id ē plusq̄ te tua
et tuos. non intromittas te ī cura ista. nec tu sacerdos ī ma
xime pastor: pro quib? pro quibus effusus ē sanguis me? Ber
nardus. Non debet aliorū ducatum suscipe quinō vult alios
bene viuendo p̄tre. Nullus ita vilipēdit officiū suū sicut
clerici. Fabri et agricole mane surgūt. sed non ipsi. dormiunt
enim vsq; ad meridiē. Ber. de sacerdotib? miseris proditori
bus socijs. qui christū iterum q̄ntū in eis est crucifigūt ī san
guinem testamenti pollutū ducūt Qui mamb? pollutis: ocu
lis impudicis. ore venenato. corde impudico. dū ad reueren
dum sacramentum nō reuerenter accedūt. angelos assisten
tes offendūt. ī de singulari medicina sibi miserabiliter acqui
rūt eternam damnationem. Caute vobis p̄latuli. vorato
res ut catuli mortem nō attenditis qui fauorē venditis Dā
tur nūmi. p̄rātur puuli. s. idiote. irregulare. ex cōicari. gie
rite. ebriosi. lusoies. nunq̄ casti. semper incesti. ve vobis ve. et
semp ve.

Om̄ius transiens de hoc mūdo ad p̄rem. eccliam quā
suo sacratissimo sanguine redemit fratrib? suis scz sacer
dotibus regendam cōmisit dicens Exi a p̄re et veni in mū
dum. iterum relinquo mūdū et vado ad p̄rem. vos oues me
as custodite pro quib? sanguis meus effusus est. Quanta sit
dignitas sacerdotalis. s. officij et ordinis audiamus et videa
mus. Quancūq; enī sit aliq̄s bonus. tñ nō pōt cōficere cor
pus xp̄i nisi ordinatus fuerit ut officij sacerdotalis exhi beat
ministerium. dei aut est officiū tribuere et bñdictiones Cū
aug? Sacerdotes non propria virtute benedicūt. sed q̄ ch̄i
figuram gerunt. et propter eum q̄ in ipsis est benedictōis tri
buūt plenitudinem O sacrum et celeste misterium qd p̄ vos
p̄ et fili? et sp̄s sc̄s mirabilē opat. credim? q̄ post deū nō ē
tāta gr̄a et p̄as sicut est vestra. Vñ Bern. Super potestate

vestra et tam insigni priuilegio vestro stupet celum. miratur
terra. contremiscit diabolus. abhorret infernus. veretur ho.
veneratur plurimū angelica celsitudo. q̄ vno eodēq; momē
to dñs q̄ presidet in celo. in manib; vestr; est in sacrificiis. Sed
vñ hoc dulcissime & p̄ssime iesu vt sacerdotes q̄ sunt vt nos
vermiculi et puluis & cinis te p̄ntem h̄re mereant p̄c maib;
p̄c oculis qui totus & integer sedes ad dexterā p̄ris: qui & m̄
hore momēto a solis ortu vsq; ad occasum. ab aq̄lone vsq; ad
austrū presto es dñe? Certe non ex debito. non ex merito. sed
ex volūtatis tue beneplacito prepassi te in dulcedine tua pau
peri deus. s. sacerdoti Hec est vere celestis indulgētia. hec est
cumulata gloria. hec est vere supercellens gratia. sacerdotē
deum tenere in manib;. nullis angelor;. nullis archangelorū
nullis spiritibus sed hōib;. non omnib;. sed tantum ordini
vestro cōmissam esse credim; celebrationem tāti misterij. vt
consecrat in sacerdotem prorsus idipm̄ conficiat in altari qđ
xp̄s in cena paschali consecit manib; suis. In altari quippe
sacerdotū ore et manib; cōficatur xp̄i corp; non creatur non
nascitur. sed qđ totū in dextera patris est. est totum in maibus
. totum in ore sument;. vnus in multis et in diuersis. O sacer
dos tu es sacer dux. sacra docens sac; dans. Sacer dux in ex
hortatione. sacra docens in participatione carnis & sanguis
xp̄i. sacrum dans pro deo exemplum; viuendi ceteris. Vt em
plius mouearis immo vt mag; incalescas in amorem tui re
demptoris voluit xp̄s vt ingit coleretur per tuū misterij. in
qđ semel offerebatur in mundi p̄cium. et ph̄enis illa victima
viueret in memoria & semper erit in gloria patris. Vñ mox p̄s
rogauit dñm quondam dicēs. ostēde mihi teip̄sum dñe verū
Sed tibi non solū ostēditur sed in manibus se totū tradit De
lectari ergo debes o tu sacerdos & gaudere in sacramēto alta
ris. in cui; cōfessione fidelis minister iuenit in medio patris
& filij et spiritus sancti assistantibus ex omni latere supernis or
dinibus sacramentū pernotabile misterij supercellētis glo
rie. videt & sentit sacerdos filium dei fr̄m suum et amantissimū

et cuius veraciter carnem et sanguinem tenet. Vñ psal. Ma-
 raba inqt nomen tuū fratrib? meis. Videt et sentit spm̄ scm̄
 a p̄re et filio procedēte domesticū esse sociū factorē et dispēsa-
 torem suū q̄ ipse vere consolator est penitentū et aduocatus
 omnū in se sperantiū. Videt v̄x deū et sentit spūaliter ange-
 los et oēm celi celoz senatū sibi applaudētē. et vt concuius eoz
 ascribi mereatur. Ibiq; celebrat familiare colloq̄um inē de-
 um et moysen amicū suū. i. fidelem ministrū. Pensa igitur in-
 giter. amplectere suauit. repone felicit̄ qd̄ audis. quid agi qd̄
 legis. quid tenes. Calix sepulchrū xp̄i. patena lapidē suppositū.
 corporale sudarium. Subtractoria corporalia lintheamī-
 na quib? inusluc? fuit christ? significat Hostia quā vides nō
 est panis sed caro et sanguis ei? qui pependit in cruce p̄ mū-
 di vita. Jam oculis tuis vides panem angeloz qui nescit pu-
 trescere. nō vadit in secessū sed ducet te in excelsus: illuc redu-
 cet te vnde retraxit imaginem. Hoc itaq; sacramētū ab eter-
 no in celo repositū. sed diabolo penit? celatū. prophetis q̄bus-
 dam reuelatum. sollicitudini et sanctitati v̄re est traditum.
 et p̄ omnia donatū. Quis vidit talia. videant oculi ne mirent̄
 quia omnia sicut voluit fecit. Sacerdotes q̄ntū est q̄ in ele-
 natione manūū vestrarū capita regū inclinantur. q̄ reges et
 regine vobis munera offerūt. Omnis ecclā vos patres con-
 fitetur et expectat intercessores. In quoz priuilegiatione ad-
 ris premiū datum et dictū est petro Pasce oues meas. in sin-
 gularitate potestatis datum est et dictū est apostolis Qd̄cūq;
 ligaueris sup̄ terrā et c̄. Pensate quantū est hoc maximū. s.
 si ad ligationem angeloz ascensus hōim expectaretur. q̄ntū
 ergo est si ad arbitriū hōim ascensus inclinatur angeloz. Au-
 dite v̄stri officij dignitatem. cautelam et cōstātiā. cū dixit
 elegi vos et c̄. officium. vt cū dixit eatis. cautelā. vt cum dixit.
 fructū afferatis. Constantiam. vt cū dixit. fruct? vester ma-
 neat. Vobis etiam dictum est. Ite in vniuersū orbem et c̄.
 Electi ergo estis vt eatis. ergo piculosum ē vobis stare. peri-
 culosius sedere. periculosissimū est iacere.

quis a veniret ad synodū transiens p̄ mediū nemorū obuiū ha-
buit diabolum in figura hominis fraudulentiū quem cum
salutasset tradidit ei l̄ram quādam clauā tradēdā eā ep̄o
et vniuersis rectoribus in illa synodo congregatis. quā cū
aperuisset ep̄s in presentia omniū fecit legi. Tenor aut̄ illius
l̄re erat iste. Rectores tenebrarū rectorib⁹ eccl̄arū salutem. Adā
damus vobis q̄ multum diligim⁹ vos. quia q̄d cūq; vobis cō-
mittitur. ad infernū euni magnis glomerationib⁹ destinatis
Item alibi fuit deū ep̄scopo puerlo a ch̄eo dño. Qñ mihi re-
duces aiās q̄s cū p̄uano exemplo dāuificasti. Verū. Tunc aut̄
clerici ministri eccl̄arū qui in terris res sc̄orū quas possident
tam iniūque gerūt. ut stipendijs que sufficere debeant mīme
contēti. superflua quib⁹ egeni sustentari deberēt. impietate sa-
crilegij sibi detinent et in vsus sup̄bie atq; luxurie victū pau-
perum cōsumere nō verentur. duplici iniquitate peccantes. s.
q̄ aliena diripiūt ⁊ sacris in suis vanitatib⁹ et turpitudinib⁹
his abutūtur. Heu hodie non pascūt pastores oues. s. seip̄os
propt̄ q̄ cōminatur eis dñs damnationē. Ezechielis .xliij.
De pastorb⁹ iherusalem. quia pascebāt seip̄os. nō oues pas-
ciuntur a pastorb⁹ a quib⁹ pasci deberent. Qñ bern. Conueit
bonitas amabilem. scia discibile. disciplina imitabile reddūt.
Scientia et disciplina bonitatem attrahūt. scientia corrigit ⁊
disciplina pascit. Debet autem quilibet p̄lat⁹ et religiosus
et clericus q̄ alijs p̄est sollicitus esse q̄o deo placeat in puri-
tate consuetudinis. Verū Manducare sp̄ualiter corp⁹ xp̄i. eū pas-
tionis et redemptionis eius attenti⁹ recolere. sacra beneficia
ad sumendum suauiter in cōscientia. et recolendū fideliter ī
memoria. Aug⁹. Quotidie corpus christi sumere non laudō
nec vitupero. Hoc est signū sepe cōmunicandi. cū de percep-
tione h⁹ sacramenti timor seruilis minuit. et incendiū chari-
tatis pl⁹ augmentatur. Sed per hoc aliq̄ retrahūtur cū de cō-
minutione deuotionem ⁊ consolationem singularem nō ita
percipiūt. prout eis beneplacitū foret. Et hi magis sua q̄ dei
sui videntur querere.

Venerabilis sc̄ido manūū sacerdotū. o felix exercitiū.

o mūdi vere gaudium: ubi iūma summis iūgnatur: cū christ⁹
tractat christum. sacerdos dei filiū. tibi delitiae sunt esse cū
filij hominū. Vnde petrus in canonica. Vos estis gen⁹ elec-
tum. regale sacerdotium. gens sancta. populus acq̃sitionis.
Aug⁹. Vos estis inquit genus electum nō solum electioē tē-
poralis p̃elationis. sed ut spero electionis eterne p̃destina-
tionis. Vñ apl⁹s Elegit eos ante mūdi cōstitutionē. qui non
dum erāt nisi p̃destinati. **Aug⁹.** Quō elegit eos ante mūdi
cōstitutiō: q̃ nondū erant nisi p̃destinando. **Grego.** Prede-
stinatio nil aliud est q̃ gratie p̃ntis et glorie future p̃p̃atio.
Aug⁹. Quatuor enim requirūtur proprie ad p̃parationē
gratie p̃sentis ⁊ p̃destinationē glorie future Prīmū ē vo-
luntas tribuentis. secūndum est libertas volūtatis. terciū est
p̃destinatio nō exītis. quartum est meritum accipiētis. ali-
oquin nec gratia in p̃senti. nec seq̃tur gloria in futuro. **Uñ**
apl⁹s Quos p̃scīuit hos p̃destināuit conformes fieri ima-
gini fili⁹ dei. s. sacerdotis in tantī misterij ministerio. Idem
Quos p̃destināuit hos ⁊ vocāuit. et quos vocāuit hos ⁊ ius-
tificāuit. quos iustificāuit illos et magnificāuit **Glosa** In p̃-
destinatione est gr̃a. in vocatione potentia. in iustificatione le-
ticia. in magnificatione gloria. unde vos sacerdotes estis ge-
nus electum

Augustinus O p̃sbi: siue sacerdos sicut deus te elegit ⁊ p̃-
elegit. reddere rationem ṽsificationis tue in quam vel
quod tu in hoc seculo elegeris dum deus electionem a te req̃-
ret. non est dubium dare an sacerdos sit angelus an diabol⁹?
Si vixerit in castitate corporis et anime et humilitate. est an-
gelus. si vixerit e conuerso est peior diabolo. et hoc est horribi-
le valde malis p̃esbiteris: O sacerdotes p̃sberate vestre di-
gnitatis dulcissime excellentiam q̃ dñs vos ditauit p̃e om̃i-
bus creaturis Honorandi sunt q̃ppe sacerdotes quibus dñs
tantam in mundo p̃e om̃ibus cōtulit gratiam et honorem.

Ap̃c̃ientia Ecce computati sunt. s. sacerdotes inter fili-
os dei. et inter sanctos sors illorum est. s. sacerdotū **Me-**
rito ergo gaudere et benedicite vos sacerdotes dñi dño. lau-

date et superexaltate eum in secula. qui vos ad tantam digni-
tatem et gratiam elegit. Et gratias agite ei pro tantis bene-
ficijs presentibus preteritis et futuris et eternalib? tempali-
bus et spūalibus. et rogate suppliciter dicētes. Cōfirma hoc
deus quod operatus es in nobis per immēsam grām tuā in
presenti. et presta ut cū omnib? nobis commissis et omnib? fi-
delib? et cum omnib? sanctis et angelis tuis in futuro in reg-
no celorum confiteamur nomini sancto tuo. et gloritemur in
laude tua in eternum

Omnis nū pontifex de vestib? sacerdotalib? mysticam
ut suam? sacerdos camisiā induit in alino utero. scilz
beate marie vginis. Ministri vero indeor? dederunt ei amic-
tum alapis cōtextum. Herodes albam. qñ illuxit eū alba ve-
ste indutum. Ministri pilati cingulū qñ flagellis ceciderunt
eum. Dederūt ei phanōnem. quando ligauerunt eum ad co-
lumnā. stolam sputis contextā. Casulam. qñ induerūt eum
veste purpurea dicentes. Aue rex indeor? Tauceam pro bacu-
lo. Crucem pro sede episcopali. Spīcam coronā pro insula.
Clauum in pedib? pro sandalis Clauos in manib? pro anulo
et cirothecis. Sicq; ornatus pontifex noster pmo templū as-
perxit. missam cantauit Hely Hely. postea indulgentiā de-
dit dicens. Pater dimitte illis 7ē. Prelati temere credūt si-
bi cūcta licere. Credidit et caphas omne nefas sibi fas. De
misero mundo. ve primo. veq; secundo. De per pontificū de-
dedecus horrificum. vsus.

Pontifices muti. de iure suo male tuti
Quannuis cornuti non audēt cornibus uti

Ora sex vicibus fudit xpūs sanguinem suū pro nobis.
Primo in circūcisioē. et hoc fuit nre redēptōis inītiū.
Scdo in orōne. et hoc fuit nre redēptōis desiderīū Tercio in
flagellatiōe Quarto in coronatiōe. et hoc fuit nre redemptio-
nis meritū. quia linore eius sanati sumus Quinto in crucifi-
xione. et hoc fuit nostre redemptionis precium. tūc em̄ q nō
rapuit exsoluit. Sexto in lateris apertione. Et hoc fuit no-

De redemptionis sacramenti. qz inde exiit sanguis et aqua
Sanguis in remissionem peccatorum. et aqua ad lauacrum baptis-
mi sacrificandum

Finit stella clericorum feliciter

In laudem libelli.

Aspice presentis O clerice dicta libelli
Nomen pastoris quisquis habere voles
Terrenis nunq̃ vel paucum rebus adhere.
Hunc mundū spernēs. cēlica sola pete
O quanta mentis acie perpendere debet
Is qui pastoris accipit officium.
Ne pro diuitijs curam sibi vendicat ipse
Et non ut populo dogmate subueniat
Corde. tuo dabitur merces condigna labori
Apte si proprium rereris ipse gregem
Illicitus si recet amor te diuitiarū
Vetheas diris ingrediēre domos.
Tabitur ex vero si quis tuus agnus ouili
Ad christi caulam dulci? hunc reuoca
Vernis pastor oves ad summū ducat ouile
Terrenos cum artus spiritus exuerit

